

**Základní škola pro tělesně postižené, Opava,
Dostojevského 12**

**PREVENTIVNÍ
PROGRAM ŠKOLY
ŠKOLNÍ ROK 2023/2024**

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	Základní škola pro tělesně postižené, Opava, Dostojevského 12
E-mail	hauserovas@skolaprotp.cz
Telefon	553610775
Ředitelka školy	Mgr. Silvie Häuserová
Zástupkyně ředitele	Mgr. Vanda Tomová
Školní metodik prevence	Mgr. Renata Řezníčková
Výchovný poradce	Mgr. Silvie Häuserová

Obsah

Obsah	3
ÚVOD	5
CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	6
ANALÝZA VÝCHOZÍ SITUACE S VYUŽITÍM EVALUACE Z PŘEDCHOZÍHO ROKU	7
STANOVENÍ CÍLŮ	9
1. Dlouhodobé cíle	9
2. Střednědobé cíle	10
3. Krátkodobé cíle	11
Vymezení cílové skupiny:	11
AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE VE ŠKOLNÍM ROCE 2023/2024	12
REALIZACE PREVENCE VE VÝUCE	14
ZÁJMOVÁ ČINNOST, AKCE A SPOLUPRÁCE	16
LITERATURA, METODICKÉ A VÝUKOVÉ MATERIÁLY	17
Webové stránky	18
ZÁVĚR	19

Přílohy

PŘÍLOHA Č.1..... ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

PŘÍLOHA Č. 2..... STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

ÚVOD

Preventivní program školy je součástí vzdělávacího programu, který vychází ze ŠVP s názvem „Škola pro život“ a opírá se o **Vyhlášku č. 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, novela vyhlášky 197/2016 Sb.** a o **Metodické doporučení MŠMT k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010 - 28, vč. všech 23 příloh vydaných a pozměněných v r. 2015 - 23.**

Pojmem **rizikové chování** zahrnuje rozmanité formy chování, které má negativní dopad na zdraví, sociální a psychologické fungování jedince nebo ohrožuje jeho okolí.

Úlohou primární prevence rizikového chování je předcházet rizikům a vlivům narušujícím zdravý osobnostní a sociální vývoj dětí a mládeže. Účinná prevence má ovlivnit chování ve smyslu podpory zdraví. Oddaluje, brání nebo snižuje výskyt rizikových forem chování. Efektivní prevence by měla zvyšovat schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Má mít dlouhotrvající výsledky. Preventivní program je vodítkem pro žáky a pedagogické pracovníky školy a ve svém důsledku má vést k pozitivní změně klimatu školy s minimem kázeňských problémů a rizikového chování ve škole i mimo školu. Podílí se na něm všichni pedagogičtí pracovníci na podkladě svých povinností vycházejících ze školského zákona. Základním předpokladem k maximální účinnosti prevence je aktivní zapojení všech zúčastněných včetně oslovení rodičovské veřejnosti.

Za velmi důležitou oblast považujeme prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, zákonnými zástupci a žákem, posilování sociálních dovedností, sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě a smysluplné využívání volného času.

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola pro tělesně postižené, Opava, Dostojevského 12 je příspěvkovou organizací přímo řízenou MŠMT. Je specifická malým počtem žáků, bezbariérovými prostorami, nadstandardním vybavením i poskytovanými službami. V naší škole vyučují zkušení speciální pedagogové, kterým pomáhají vychovatelé a asistenti pedagoga.

Škola je zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, organizována jako devítitřídní se třemi odděleními školní družiny. Její činnost probíhá dle platné legislativy, především ve smyslu vyhlášky **27/2016 Sb.**, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

Žáci jsou vzděláváni podle Školního vzdělávacího programu „Škola pro život“. Cílová kapacita školy je 65 žáků. Jsou to žáci s tělesným postižením, souběžným postižením více vadami, s poruchou autistického spektra. Výuka probíhá v 1. – 9. ročníku Základní školy a 1. – 10. ročníku Základní školy speciální. Součástí školy je rovněž školní družina, jídelna - výdejna a rehabilitace, kterou na smluvním základě zajišťuje nestátní zdravotnické zařízení – Léčebné rehabilitační centrum Opava. Součástí rehabilitace je hipoterapie, ergoterapie a canisterapie.

Škola nese statut Fakultní školy UP Olomouc.

Škola je situována v klidné lokalitě na předměstí Opavy a je obklopena rozsáhlou zahradou s pěkným a účelným vybavením.

Naše zařízení navštěvují nejen žáci z Opavy, ale také žáci z přilehlých vesnic i vzdálenějších měst Moravskoslezského kraje.

ANALÝZA VÝCHOZÍ SITUACE S VYUŽITÍM EVALUACE Z PŘEDCHOZÍHO ROKU

V loňském školním roce jsme se opětovně zaměřili primárně na rizika, která jsou spojena s duševním a tělesným zdravím. Žáci II. stupně ZŠ se zúčastnili besedy s interaktivními prvky na téma „Alkohol“ a „Duševní zdraví“, kterou naši škola poskytli Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě.

Témata zaměřená na péči o zdraví a zdravý životní styl žáků byla probírána rovněž v rámci výuky i třídnických hodin s třídními učiteli.

Vybraní žáci se zúčastnili již 20. ročníku výtvarné a literární soutěže „Svět očima dětí“, pořádané Ministerstvem vnitra České republiky.

Vzhledem k tomu, že žáci naší školy jsou během výuky i mimo ni v neustálém kontaktu s dospělými osobami, riziko nevhodného chování je minimalizováno.

V letošním školním roce se žáci zúčastní celoročního certifikovaného interaktivního programu v rámci projektu „Etický kompas“, který je zaměřen na předcházení rizikového chování cílové skupiny a který bude přizpůsoben specifickým potřebám žáků naší školy. Tento projekt je financován z rozpočtu Moravskoslezského kraje v rámci podpory aktivit v oblasti prevence rizikového chování.

Cílem programu s názvem „Etický kompas“ je:

- ❖ rozvoj kritického myšlení žáků s nácvikem dovedností, prostřednictvím kterých se dokáží postavit vůči chování, vedoucí k šikaně,
- ❖ nácvik dovedností neurážet a neubližovat slovem, vyvarovat se vulgární komunikaci,
- ❖ rozpoznávání potenciálně nebezpečných míst a situací,
- ❖ vytvoření dobrého klimatu třídy,
- ❖ snížení rizika užívání tabákových výrobků.

Při realizaci projektu jsme sestavili tři cílové skupiny žáků, a to podle stupně mentálního postižení a věku. Preventivní program bude realizován pro žáky prvního i druhého stupně. Vzhledem k tomu, že jsme specifická škola, která se nepotýká s riziky chování jako na běžných základních školách, rádi bychom se zaměřili

především na takové jevy, kterými by mohli být žáci s postižením nejvíce ohroženi. Jedná se o neadekvátní zvládnání emocí, konfliktních situací, slovní ubližování, vyčleňování z kolektivu díky postižení, ponižování, které může přerůst v šikanu. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mohou být v určitém ohledu náchylnější k rizikovému chování, někteří jsou ohroženi školním neúspěchem, vycházejí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, mají poruchu chování. Objevují se u nich psychické problémy vyplývající ze zdravotního postižení, mívají obtíže v komunikaci, se zvládnáním emocí, potýkají se s nedostatkem porozumění a sebeúcty, se kterými se postupně učí vyrovnávat, proto je nutné zajistit jim dostatečnou prevenci.

Na závěr školního roku bude realizace projektu zhodnocena metodou SMART.

Ke stálým problémům nadále patří vysoká absence žáků a to i výskyt skryté absence, kterou jsme zaznamenali v minulých letech. Zde je důležitá důslednost třídních učitelů při omlouvání žáků z vyučování dle Školního řádu. Rodiče žáků byli na začátku letošního školního roku řádně poučeni o nutnosti omlouvat žáky dle podmínek, které stanoví Školní řád.

Důležité je rovněž využívání volného času žáků a jejich volba volnočasových aktivit na základě zájmu a zálib s přihlédnutím k jejich specifickým možnostem. V tomto směru naše škola nabízí mnoho zájmových kroužků, které jsou mezi žáky velmi populární.

Mezi prvořadé snahy patří také napomáhání co nejlepšímu uplatnění žáků v životě i přes daný handicap a s ním souvisejícími zdravotními obtížemi. Velmi důležitá je opět úzká spolupráce s rodinou i školním poradenským pracovištěm.

V naší škole i jednotlivých třídách vládne klidné a přátelské klima, založené na vzájemné důvěře a pomoci.

STANOVENÍ CÍLŮ

1. Dlouhodobé cíle

- snížit nárůst negativních jevů u dětí a mládeže výchovou ke zdravému životnímu stylu,
- posilování osobní odpovědnosti za kvalitu svého života,
- zvyšovat zdravé sebevědomí, poznání sebe sama a stanovení reálných cílů v životě,
- vybudovat osobnost člověka s pozitivním hodnotovým systémem, s dovednostmi řešit problémy,
- naučit smysluplně využívat volný čas,
- posilovat komunikační dovednosti, přátelské vazby,
- zlepšit sebeovládání, naučit se zvládat konflikt, stres a úzkost,
- dopřát jednotlivým žákům pocit úspěchu a seberealizace odpovídající jejich osobním možnostem,
- rozvíjet celoživotní dovednosti významné pro začlenění člověka do společnosti,
- zkvalitňovat klima a prostředí školy,
- seznamovat rodiče i ostatní veřejnost s problematikou rizikového chování,
- podávat žákům základní informace: o společensky nežádoucích jevech, jako jsou drogy, šikana, záškoláctví, poruchy příjmu potravy, kyberšikana, homofobie, extremismus, tabák, násilí, krádeže, negativní působení sekt, rizikové sexuální chování, rasismus, intolerance, antisemitismus, o návykových látkách, jejich účincích a negativním vlivu těchto látek na zdraví člověka,
- hledat cesty k řešení problematických situací,
- orientovat se v nabídce institucí, které mohou pomoci (krizová centra, linky důvěry, občanské poradny),

- pomoci nalézt místo v současném světě, plánovat pomoc při hledání smyslu života, seberealizaci navzdory postižení,
- v co největší míře zapojit do programu prevence třídní učitele (projekty, společné akce, třídnické hodiny apod),
- provádět screening, pokud budou odhaleny problémy a nedostatky v určité oblasti, zaměřit se na nápravu a řešení.

2. Střednědobé cíle

- optimalizace vztahů mezi všemi zúčastněnými (pedagog, žák, zákonný zástupce) – klima školy,
- vedení žáků ke schopnosti dělat samostatná a správná rozhodnutí a řešit problémy,
- preventivně předcházet vzniku rizikového chování, v případě vzniku problému co nejrychleji zasáhnout a řešit již vzniklé problémy,
- postupné snižování nevhodného chování,
- další vzdělávání pedagogických pracovníků a školního metodika prevence
- rozšíření nabídky metodických materiálů,
- vedení žáků ke sledování nástěnky primární prevence, vést je k reakcím na informace,
- neustálé rozšiřování spolupráce s jinými školami a mimoškolními institucemi,
- spolupráce všech pedagogických pracovníků se školním metodikem prevence,
- aktivní zapojení všech pedagogických pracovníků na dotváření MPP,
- zapojení všech pedagogických pracovníků do projektu „Etický kompas“.

3. Krátkodobé cíle

Vymezení cílové skupiny:

Žáci:

- realizace celoročního preventivního projektu „Etický kompas,
- zakomponování témat prevence RCH do jednotlivých výukových předmětů (sexuální výchova, využívání volného času, dopravní výchova),
- hodiny českého jazyka a výtvarné výchovy jsou zaměřeny na tvorbu literárních a výtvarných děl, která jsou zasílána do celostátní soutěže MVČR – „Svět očima dětí“,
- dopravní výchova v praxi (výlet na tandemových kolech, dopravní hřiště),
- zapojení žáků do zájmových kroužků,
- využívání interaktivních výukových programů z oblasti prevence RCH v hodinách občanské a rodinné výchovy,
- vedení ke vzájemné pomoci a ohleduplnosti – dobré klima tříd i celé školy,
- provádění screeningu rizikového chování (dotazníky).

Pedagogové:

- účast na krajské konferenci metodiků prevence v Malenovicích,
- účast na projektu „Etický kompas“,
- schůzky školního metodika prevence,
- třídnické hodiny,
- účast na seminářích a webinářích určených pedagogickým pracovníkům,
- aktivita „Sborovna“.

Rodiče:

- zlepšení komunikace,
- zapojení do školních aktivit,
- nabídka konzultačních hodin – dle domluvy,
- poradenství,
- účast na školních akcích,
- informační nástěnka pro rodiče (u hlavního vchodu školy),
- webové stránky školy.

AKTIVITY PRIMÁRNÍ PREVENCE VE ŠKOLNÍM ROCE 2023/2024

Žáci:

- Ochrana člověka za mimořádných situací – stanoviště prevence rizikového chování,
- Realizace a koordinace projektu „**Etický kompas**“, v rámci dotačního programu podpora aktivit v oblasti prevence rizikového chování, financovaného z rozpočtu Moravskoslezského kraje, interaktivní programy bude poskytovat externí organizace Hope4Kids a bude se jednat o tato témata:
 1. Buďme kamarádi
 2. Jak se stát dobrým kamarádem
 3. Moc slova
 4. Jak se chránit v nebezpečných situacích
 5. Pohoda, klídek bez tabáčku
 6. Miniexpedice Tajemný ostrov
- projektový den,
- dopravní hřiště pro žáky I. stupně,

- sledování filmů a webinářů s aktuální problematikou rizikového chování,
- výtvarná a literární soutěž „Svět očima dětí“, pořádaná MVČR.

Pedagogové:

- účast na schůzkách školních metodiků prevence,
- účast na 15. Krajské konferenci k prevenci rizikového chování dětí a mládeže v Malenovicích,
- webináře dle aktuální nabídky,
- seminář Den prevence – Ostrava,
- spolupráce se zainteresovanými školami a složkami, třídnické hodiny, začlenění prvků PPRCH do vyučovacích hodin v rámci vzdělávacích programů,
- publicita preventivních aktivit v rámci projektu „Etické kompas“ – školní časopis Poškoláček, webové stránky školy, tisk, vestibul školy, nástěnka,
- aktivita Sborovna pro pedagogický sbor – v rámci projektu Etický kompas“,
- závěrečné zhodnocení projektu Etický kompas.

Rodiče:

- seznámení rodičů se Školním řádem, zejména s povinností omlouvat žáka při absenci,
- informační nástěnka s aktualitami v oblasti PPRCH,
- přednášky pro rodiče dle aktuální nabídky,
- konzultace s rodiči,
- zveřejnění Preventivního programu školy na webových stránkách školy.

REALIZACE PREVENCE VE VÝUCE

Náplň Minimálního preventivního programu je součástí tematických plánů jednotlivých předmětů, které vycházejí ze ŠVP „Škola pro život“ (Výchova k občanství, Výchova ke zdraví, Prvouka, Přírodověda, Přírodopis, Tělesná a Pohybová výchova ad.) Vyučující se témata primární prevence snaží uplatnit také v třídnických hodinách.

1.– 3. ročník – žák

- rozliší vhodné a nevhodné chování,
- respektuje pravidla soužití mezi žáky a učiteli,
- pozná smysl slov – osobní bezpečí, ohrožení,
- vyhledá pomoc v případě osobního nebezpečí nebo ohrožení cizí osobou,
- pojmenuje zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu,
- pozná pojem závislost,
- pozná jednoduché způsoby odmítání návykových látek,
- rozpozná nebezpečí šikanování a týrání,
- vyjmenuje základní lidské potřeby zdravého životního stylu.

4.- 6. ročník - žák

- má povědomí o zdraví jako lidské hodnotě,
- osvojuje si zdravý životní styl,
- rozpozná rizika spojená s užíváním návykových látek,
- předvede způsoby odmítání návykových látek ve styku se svými vrstevníky,
- uvědomuje si nebezpečí závislosti na PC, televizi, hracích automatech,
- popíše patologické formy chování,
- rozpozná projevy lidské nesnášenlivosti,
- vyhledá instituce a telefonní čísla, kde může požádat o pomoc,
- přijímá a respektuje pravidla spolupráce v kolektivu.

7. - 10. ročník – žák

- pozná význam harmonických vztahů pro zdravý životní styl a zdraví,
- respektuje odlišné názory, způsoby chování a myšlení,
- respektuje kulturní odlišnosti, názory, chování a myšlení lidí,
- uplatňuje vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, snaží se o řešení nenásilným způsobem,
- poznává vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích,
- přijímá, respektuje pravidla soužití mezi spolužáky,
- seznamuje se s dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí,
- poznává činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů,
- uvědomuje si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy,
- chápe význam zdraví ve složce fyzické, duchovní, sociální,
- dokáže zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky,
- uvědomuje si pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny,
- ví, že zneužití dítěte je trestné,
- ví, jak pomoci lidem v ohrožení,
- ví, kde hledat pomoc v krizových životních situacích,
- diskutuje o rizicích zneužívání drog,
- poznává účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání) a osvojuje si správné rozhodování v situacích ohrožení,
- rozpozná manipulativní reklamu a informace,
- zná pojem náboženská sekta a s ní spojená rizika,
- zná rizika internetu a elektronické komunikace.

ZÁJMOVÁ ČINNOST, AKCE A SPOLUPRÁCE

Efektivní trávení volného času žáka formuje a vychovává, pomáhá mu rozvíjet jeho tvůrčí schopnosti, vytvářet společenské vazby.

Nabídka zájmových kroužků v letošním školním roce:

- Pěvecký kroužek,
- Plavání (ve spolupráci s LRC Opava),
- Sportovní dovednosti,
- Praktické dovednosti,
- Výtvarný a keramický kroužek,
- Kutilové,
- Máme rádi zvířata.

Kontakty a spolupráce s externími organizacemi:

- spolupráce s Městskou policií v Opavě,
- spolupráce s Policií ČR,
- Ministerstvo vnitra ČR,
- spolupráce s MMO - odbor protidrogové prevence (Bc. Polášková)
- spolupráce s metodikem prevence v PPP (Mgr. Šimečková),
- spolupráce s krajským metodikem prevence (Mgr. Matějková)
- spolupráce s externími státními i neziskovými organizacemi, jejichž služby dle aktuální nabídky využíváme.

Nabídka aktivit pro rodiče:

- přednášky zaměřené na aktuální témata (projekt Učíme se v každém věku IV),
- maškarní karneval ,
- Den matek,
- opékání na školní zahradě,
- aktivity pro rodiče a děti ve školní družině (lampionový průvod, Vánoce apod.),
- webové stránky školy.

LITERATURA, METODICKÉ A VÝUKOVÉ MATERIÁLY

- interaktivní výukový program „ Drogy trochu jinak“ (neomezená licence)

CD (u ŠMP)

- Když musíš, tak musíš,
- Pravda o drogách,
- Mezi nimi,
- Láska ano - děti ještě ne,
- Poruchy příjmu potravy,
- V síti – film.

Literatura (v učitelské knihovně, u ŠMP)

- Krejčová,L. Specifické poruchy učení a chování. Edika
- Psychopatie pro pomáhající profese. Portál
- Krejčířová,D. Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Portál
- Riefová,S.F. Neklidné a nesoustředěné dítě ve škole. Portál
- Nešpor,K. Vaše děti a návykové látky. Portál
- City, sex,aids.

- Matějček, Z. Děti, rodina a stres. Galén
- Nešpor, K. Jak předcházet problémům s návykovými látkami na ZŠ aSŠ. Sportpropag
- Nešpor, K. Zásady efektivní primární prevence. Sportpropag
- Havrdová, E. Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže
- Nešpor, K. Jak přestat brát drogy. Praha
- Nešpor, K. Alkohol, drogy a vaše děti. Praha
- Pokorný, R. Policejní pohádky. KŘP MS

Webové stránky

- www.e-bezpeci.cz
- www.prevence-info.cz
- www.seznamsebezpečně.cz
- www.minimalizacesikyny
- www.detskaprava.cz
- www.zivot-bez-zavislosti.cz
- www.ped.muni.cz/normalnijenekourit
- www.odvykani-koureni.cz
- www.slzt.cz

ZÁVĚR

Školní strategie prevence rizikového chování je součástí školního vzdělávacího programu Škola pro život. Účastní se ho všichni zaměstnanci školy, žáci a externí odborníci. Zvolené preventivní aktivity na sebe navazují, jsou kontinuální a komplexní. Preferujeme interaktivní programy v menších skupinách. Program bere zřetel na věk, postižení dítěte i jeho osobní charakteristiku a na vytváření dobrého klimatu v každé třídě, a tím i celé škole.

Preventivní program a jeho aktivity budou mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost svého konání. A o to se naše škola intenzivně snaží.

Součástí Minimálního preventivního plánu školy je **Krizový plán školy, legislativa, kontakty na specializovaná zařízení v Opavě**. K přílohám patří **Školní program proti šikanování a Strategie předcházení školní neúspěšnosti**.

Elektronická evaluace MPP 2023/2024 (SEPA) bude provedena na konci školního roku a přiložena k dokumentu.

Minimální preventivní program je k dispozici **v ředitelně školy, ve sborovně, u školního metodika prevence a na webových stránkách školy** www.skolaprotp.cz

V Opavě 14. 9. 2023

Mgr. Silvie Häuserová
ředitelka školy

Mgr. Renata Řezníčková
školní metodik prevence

PŘÍLOHA Č. 1

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Je zpracován dle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže MŠMT č.j.: 21291/2010-28 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.MSMT-21149/2016)

Cíl: Vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí

Co je a co není šikana

Šikana je každé chování, splňující tyto znaky:

- agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli,
- existuje jedinec či skupina, jímž přináší prospěch nebo uspokojení (agresoři),
- oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí,
- spočívá v cílených a většinou opakovaných útocích,
- je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně,
- je charakteristické nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť,
- zahrnuje fyzické, psychické i slovní útoky realizované přímo nebo prostřednictvím elektronické komunikace (kyberšikana), poškozování věcí, nápadné přehlížení, ignorování.

Šikanou tedy není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt,
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho účet.

Základní formy:

- fyzická šikana – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí,
- psychická šikana – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování.

Naše cíle jsou:

1. snažit se vytvořit prostředí omezující vznik šikany (prevence),
2. být ve střehu a odhalit počínající šikanu dříve, než se plně rozvine,
3. vhodnými prostředky zamezit jejímu dalšímu trvání - každý případ vyžaduje specifické řešení!

Prevence šikany

- podporujeme rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky,
- vedeme žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání,
- jednáme s dětmi jako s partnery, respektujeme jejich práva a zároveň je vedeme k plnění povinností,
- snažíme se udržet jejich pozornost a aktivitu, omezit nudu při výuce - šikana, často vzniká jako zdroj zábavy pro agresory,
- vytváříme ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy,
- v kritických situacích dáme jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat,
- žádný ze zaměstnanců školy není lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že není pověřen dozorem,
- snažíme se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ní. Třídní učitelé znají záliby svých žáků, zajímají se o to, jak tráví volný čas, a rádi si s nimi o tom popovídali, mají-li zájem,
- pracovníci školy se průběžně vzdělávají a zájem o vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování roste.

Krizový plán pro řešení šikanování

1) řešení šikany v počátečním stádiu

Postup v případě ohlášení šikany nebo při podezření na šikanu:

Řešení počáteční šikany

1. Pozorovat chování žáků a atmosféru ve třídě, odhadnout závažnost a formy šikany.
2. Oznámit své podezření vedení školy a ŠMP a domluvit se na jednotném

postupu.

3. Zjistit informace od obětí i spolužáků, pořídit zápis.
4. Najít vhodné svědky.
5. Provést individuální rozhovory se svědky (ne oběti s agresorem).
6. Chránit oběti šikany.
7. Provést předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku); pořídit zápis.
8. Realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření;
 - b) metoda vnějšího nátlaku (vých. pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči).
9. Informovat rodiče oběti i agresora.
11. Informovat pedagogický sbor
12. Rozebrat situaci se třídou:
 - a) efekt metody usmíření,
 - b) oznámení potrestání agresorů,dále sledovat a pracovat se vztahy ve třídě.
13. Informovat zák. zástupce oběti šikanování o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace, nabídnout psychoterapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského zařízení.
14. Třídní schůzka.
15. Výchovná opatření pro agresory:
 - pokárání, napomenutí, důtka TU, důtka ŘŠ,
 - doporučení rodičům obětí i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení SVP pro děti a mládež,V mimořádných případech:
 - doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně DÚ,
 - podání návrhu OSPOD k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v DÚ,
 - vyrozumění Policie ČR.

2) řešení pokročilé šikany

(výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování)

1. Překonat šok, rychle odhadnout závažnost a formu šikany.
2. Bezprostředně zachránit oběť, zastavit násilí.
3. Zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy.
4. Zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi.
5. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti (přivolat lékaře).
6. Oznamit situaci Policii ČR, navázat kontakt se specialistou na šikanování
7. Informovat rodiče oběti i agresora.
8. Zahájit vlastní vyšetřování:
 - a) rozhovor s obětí a informátory,
 - b) nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků,
 - c) individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky,
 - d) individuální, případně konfrontační rozhovory s agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory s obětí (oběťmi)).
9. Informovat zák. zástupce oběti šikanování o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace, nabídnout psychoterapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského zařízení.
10. Svolat výchovnou komisi. Řešit problém v pedagogické radě.
11. Práce se třídou - metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.
12. Dále sledovat a pracovat se vztahy.
13. Výchovná opatření pro agresory:
 - napomenutí, důtka TU, důtka ŘŠ,
 - doporučení rodičům oběti i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení SVP pro děti a mládež nebo v obdobných organizacích,V mimořádných případech:
 - doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového případně pobytového oddělení v DÚ,
 - podání návrhu OSPOD k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v DÚ,
 - individuální výchovný plán pro agresora.

Subjekty, které lze v případě potřeby kontaktovat:

Pedagogicko-psychologická poradna, Rybí trh 7-8, Opava

Sociální pracovnice: Bc. Gabriela Rothová : 553 622 768, 553 625 736,
730 855 223

Metodik prevence v PPP: Mgr. Lucie Šimečková: 733 164 832

Orgán sociálně-právní ochrany dětí, Krnovská 71 C, Opava

Vedoucí odboru sociálních věcí:

Bc. Iva Paletová: 553 756 716

Vedoucí oddělení SPOD:

Mgr. Helena Kozáková: 553 756 649

Kurátorka pro mládež:

Bc. Klára Štěpánková: 553 756 648

Policie ČR

Preventivně informační skupina, Tyršova 26, Opava

Npor. Bc. René Černohorský: 974 737 209, 773 999 049

Nprap. Bc. Pavla Welnová: 727 942 674

Středisko výchovné péče, Horní náměstí 48, Opava

Speciální pedagog: Mgr. Hana Eleková: 770 139 474

Psycholog: Mgr. Veronika Charvátová: 770 139 493

Všechny preventivní aktivity pedagogických pracovníků naší školy vedou k vytváření bezpečného prostředí - solidaritě a toleranci, vědomí sounáležitosti, vytvářejí podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy, rozvíjejí spolupráci mezi dětmi a jejich vzájemný respekt.

V Opavě 14. 9. 2023

Mgr. Renata Řezníčková

PŘÍLOHA Č. 2

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Strategie proti školnímu selhávání (neúspěšnosti) je především systém včasného zachytu problémů jednotlivých žáků se zvládnutím náročnosti učiva vyplývajícího ze školního vzdělávacího programu. Školní selhávání může mít mnoho příčin.

1. Na vině může být nedostatečná domácí příprava, nižší intelekt žáka, sociokulturní znevýhodnění, různé druhy postižení a znevýhodnění a jejich kombinace.
2. Možnou příčinou může být i dlouhodobá psychická nepohoda žáka či jeho nízká motivace ke vzdělávání.
3. Za školním selháním mohou být i nejrůznější formy rizikového chování. Ať už se jedná o šikanu, zneužívání návykových látek, záškoláctví a další.
4. Školní neúspěšnost může být jednak krátkodobá, reagující na aktuální dění v žákově životě, nebo dlouhodobá, která je sice předvídatelnější, nikoliv však jednodušší pro řešení.

Osoby podílející se na strategii

1. Třídní i netřídní pedagogové
 - Sledují výkon jednotlivých žáků ve svých předmětech a jejich motivaci k učení
 - Pravidelně informují rodiče o školní úspěšnosti jejich dětí
2. Výchovný poradce
 - Shromažďuje průběžné informace o žácích s výchovnými problémy, sleduje, jestli u nich nedochází k demotivaci ke školní práci
 - Probírá s dětmi kariérní směřování
 - Konzultuje s rodiči žáků ohrožených školní neúspěšností související s výchovnými problémy
3. Školní metodik prevence
 - Sleduje dění a klima v kolektivu
 - Včasnými zásahy i dlouhodobými programy pracuje s dětmi na zdravých vztazích a spokojenosti ve školním prostředí
 - Pravidelně konzultuje s rodiči ohrožených žáků a poskytuje poradenství v oblasti prevence vzniku školní neúspěšnosti na základě rizikového chování

Řešení školní neúspěšnosti

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny školního neúspěchu. Diagnostika žakových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb pak umožní nastavit vhodná podpůrná opatření.

Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen nastavená podpůrná opatření akceptovat a produktivně zužitkovat.

Podpůrná opatření jsou volena individuálně na základě zjištěných vzdělávacích potřeb žáků.

Jedná se zejména o:

- a) *individuální přístup* (motivace, akceptování osobního pracovního tempa, vhodné metody a formy práce)
- b) *přímou intervenci učitele*
- c) *poskytování individuálních konzultací a doučování*
- d) *vypracování plánu pedagogické podpory*
- e) *vypracování IVP*

Postup při řešení školní neúspěšnosti žáka

Konkrétní postup je vždy závislý na povaze jednotlivých případů.

1. *Práce se žákem*
2. *Zvýšená spolupráce s rodinou žáka*
3. *Práce se sociálním klimatem třídy*

Rodiče jsou informováni o výsledcích vzdělávání svých dětí zápisy ve školním portálu, na který mají přístup všichni zákonní zástupci, v rámci konzultačních hodin a třídních schůzek.

1. V první fázi třídní učitel/učitel daného předmětu, ve kterém žák neprospívá, informuje zákonného zástupce a společně se domluví na dalším postupu.
2. Je stanoven termín další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu - za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel, popř. výchovný poradce.

3. Při vysoké absenci žáka se koná jednání s rodiči - třídní učitel, žák a rodič.
4. Na závěr školního roku je v případě potřeby podpora vyhodnocena na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

V Opavě 14. 9. 2023

Mgr. Renata Řezníčková